

[D0%97%D0%86%D0%9D%20%D0%94%D0%92%D0%90%20%D0%9F%D0%9E%D0%93%D0%9B%D0%AF%D0%94%D0%98%20%D0%9D%D0%90%20%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%95%D0%9C%D0%A3%20%D0%9E%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%A2%D0%98.pdf](#) (дата звернення: 09.10.2022).

4. Мишанич О. Передмова. Сковорода Григорій. Твори: У 2 т. Т. 1 К.: ТОВ «Видавництво 'Обереги», 2005. 528 с.

5. Національний літературно-меморіальний музей Григорія Сковороди (1972-2022). URL : <https://restore.mkp.gov.ua/objects/nacziionalnyj-literaturno-memorialnyj-muzej-g-s-skovorody>

6. Постанова Верховної Ради України від 04.11.2020 № 973-IX «Про відзначення 300-річчя з дня народження Григорія Сковороди». URL : <https://ips.ligazakon.net/document/DI03154A?an=21>

7. Сковорода Г. С. Твори: у 2 т. К. : АТ «Обереги», 1994. 479 с.

8. Хотн Р. «Філософ свободи». Григорій Сковорода і в 300 років є дуже сучасним. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-filosof-hryhoriy-skovoroda-300-rokiv/32145420.html>

9. Чуркіна В.Г. Тринітарна система Всесвіту Гармонії за Г.С. Сковородою. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=0G7P5g4KgZs>

10. Чуркіна В. Г.С. Сковорода – вчитель і перекладач. *Григорій Сковорода і антична культура*: матеріали наук.-практ. конф., присвяченої 280-річчю від дня народження Г.С. Сковороди. 19 листопада 2002. Харків : Б.и. 2002. С. 49-50.

11. Шляхами мандрів Григорія Сковороди Слобожанщиною. URL : <https://st.kharkov.ua/wp-content/uploads/2022/01/SKOVORODA.pdf>

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В США

Фазан В. В.

доктор педагогічних наук, професор,

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка,
м. Полтава, Україна

Кузнецова О. Ю.

доктор педагогічних наук, професор,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
м. Харків, Україна

Штефан Л. А.

доктор педагогічних наук, професор,

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, м.
Харків, Україна

Вища освіта в США є однією з кращих у сучасному світі як з точки зору кількісних показників (кількість студентів, закладів вищої освіти, обсягів фінансування тощо), так і з позиції якісних оцінок (лідерства провідних університетів у міжнародних рейтингах).

Як відомо, вища школа США характеризується високим ступенем децентралізації та диверсифікацією освітніх програм. У Сполучених Штатах

Америку питання вищої освіти належать до компетенції штатів. Виходячи з цього, можна говорити про 50 автономних систем вищої освіти штатів США та декілька федеральних інститутів, які представлені в основному військовими академіями.

Варто наголосити на тому, що останнім часом спостерігається посилення федерального регулювання, що знайшло своє відбиття в розробці законодавства про вищу освіту, зміцненні системи федерального фінансування, розвитку правових та організаційних гарантій забезпечення принципів рівності та доступності до вищої школи, суттєвому розширенні повноважень Департаменту освіти США.

Наступною провідною тенденцією стало підвищення уваги до системи освіти з боку вищих органів влади США, зокрема обов'язковим елементом опіки президентської адміністрації є освітня тематика.

Також характерною рисою сучасної системи вищої освіти Сполучених Штатів Америки є велика кількість ЗВО, в яких навчається приблизно 20 мільйонів студентів [1]. Спостерігається тенденція до відкритості вищої освіти США. Зростає і демографічна різноманітність вищої школи. Разом із домінуванням жіночого студентського контингенту по відношенню до чоловічого (відповідно 56 і 44 відсотків), варто відмітити і розвиток расового та національного розмаїття. Так, протягом 1990 – 2017 років представництво студентів іспанського походження збільшилося в чотири з половиною рази (з 0,7 до 3,2 млн.), число афроамериканців подвоїлося (із 1,1 до 2,2 млн.) [1]. Узагалі, проблема расового та національного різноманіття традиційно виступає однією із самих гострих і навіть болючих у американському суспільстві.

Необхідно також звернути увагу на варіативність форм навчання. Зокрема, сьогодні збільшується кількість студентів, які навчаються на заочній формі, а також за різноманітними програмами, в основі яких лежить поєднання навчання з трудовою діяльністю.

До тенденцій розвитку вищої освіти в США належить й інтенсивний розвиток програм дистанційної освіти, в яких бере участь більша частина студентського контингенту [2]. Також вища школа США виступає лідером у світі за кількістю іноземних студентів, що дає можливість розповсюджувати економічний, політичний та культурний вплив Сполучених Штатів Америки на різні країни та регіони світу.

Основними елементами державної політики у сфері вищої освіти виступає фінансовий контроль, забезпечення державних гарантій рівних прав у системі вищої освіти, її доступність, система оцінювання результатів навчання та якість діяльності ЗВО.

Як свідчить проведене дослідження, за останні п'ять років дещо зменшилась доля тих, хто навчався у віці старше 30 років (із 24 до 20 відсотків) і, навпроти, збільшилась доля тих, хто почав навчання до 20 років (із 37 до 41 відсотків). Отже, простежується тенденція «омолодження» студентського контингенту.

Також до сучасних тенденцій розвитку американської системи вищої освіти можна віднести збільшення кількості студентів-інвалідів (від 9 до 12 відсотків).

Основними напрямками в галузі вищої освіти стали боротьба з расизмом, ксенофобією та антисемітизмом, захист прав інвалідів і людей похилого віку, захист прав жінок від дискримінації за ознаками полу, вагітності та материнства, від сексуального переслідування й насильства у вищій школі, захист прав релігійних меншин, а також сексуальних меншин і трансгендерів [3].

Сучасна вища школа США є відбиттям останніх світових тенденцій. Її мета полягає в тому, щоб бути в авангарді світової науки та світової вищої школи. Освіта для американців виступає міцним підґрунтям майбутнього економічного процвітання. Виходячи з цього, у країні сформувався певний культ освіти, що проявляється не тільки в суспільній думці, але і в постійних зустрічах президента країни з кращими студентами, аспірантами, викладачами, у широкій популяризації американської системи освіти як кращої у світі.

Вища школа США нараховує понад 4000 закладів вищої освіти, пропонує багаторівневі навчальні програми з великою кількістю спеціалізацій за певним фахом. Освітній процес організований із урахуванням принципу академічної свободи, має добре технічне обладнання і відповідає всім вимогам сучасного інформаційного суспільства.

Сполучені Штати Америки витрачають на вищу освіту значні суми, які складають у середньому близько 3 % ВВП, причому із них тільки дві третини є державними.

Варто також наголосити на тому, що останнім часом у США спостерігається тенденція збільшення долі професійних програм, яка більше всього притаманна підготовці магістрів. Збільшення випуску фахівців за професійними програмами призвело, відповідно, до скорочення випуску фахівців за класичними програмами, особливо в гуманітарних та науково-технічних галузях.

Вища школа США є добре продуманою, повністю сформованою, стійкою структурою з широкою мережею різнорівневих закладів освіти, яка ефективно виконує свої провідні завдання щодо забезпечення освітою різних категорій населення та задоволення потреб ринку праці у фахівцях різної кваліфікації.

Система закладів вищої освіти Сполучених Штатів Америки дає можливість успішно контролювати та прогнозувати випуск фахівців, що сприяє тісній взаємодії вищої школи і ринку праці. До системи вищої освіти також належить група провідних закладів освіти, яка представлена переважно дослідницькими університетами. Водночас якість освіти, яка надається провідними ЗВО, суттєво відрізняється від якості освіти, що надається середніми за рівнем закладами освіти, яких переважна більшість.

Притаманна американській вищій школі гнучкість і рухливість вивели освітній процес на суттєво новий рівень, який відповідає останнім досягненням науково-технічного прогресу та вимогам постіндустріального суспільства. Сучасну вищу школу, як уже зазначалося, відрізняє високий рівень технічного забезпечення та широке запровадження дистанційної освіти.

Водночас прагнення вищої освіти відповідати вимогам сучасної економіки призводить до зниження якості та обсягів теоретичних знань, до гострої потреби у фахівцях науково-технічного та гуманітарного профілів.

Чітко вираженою тенденцією фінансування вищої освіти США є забезпечення його максимальних обсягів за рахунок різноманітних джерел. Разом із державними та приватними внесками, американські ЗВО отримують значний капітал у вигляді власних доходів та плати за навчання. Наявність різних фінансових джерел дає можливість проводити гнучку фінансову політику на різних рівнях. Так, державне фінансування вищої освіти здійснюється за трьома напрямками: наукова діяльність; допомога ЗВО; фінансова допомога студентам та їхнім родинам.

Водночас фінансова допомога студентам виступає пріоритетним напрямом. У майбутньому уряд США планує зробити основний акцент на студентських займах та збільшити їх долю в загальному обсязі державного фінансування.

Суттєве скорочення науково-технічних програм особливо відобразилося на підготовці фахівців у таких галузях, як математика та статистика, фізичні науки та технології. Зменшення кількості студентів, котрі обирають ці програми, пояснюється такими причинами, як: низька якість середньої освіти, особливо з математики та точних наук; нестабільність політики федерального уряду; вузькість та тривалість підготовки наукових кадрів.

Вивчення та узагальнення науково-педагогічних джерел приводить до висновку, що особливої уваги потребує тенденція різкого зростання кількості студентів, які навчаються за програмами в галузі комп'ютерних та інформаційних наук. Так, за останні роки випуск фахівців рівня бакалавра, магістра та доктора за зазначеними програмами збільшився у 20 разів. Ці показники є самими високими за увесь період розвитку вищої школи США.

Отже, до провідних тенденцій розвитку вищої освіти в США можна віднести: децентралізацію та диверсифікацію вищої освіти; посилення федерального регулювання ЗВО; підвищення уваги до системи освіти з боку вищих органів влади США; відкритість та демографічна різноманітність вищої школи; варіативність форм навчання; інтенсивний розвиток програм дистанційної освіти та деякі інші.

Список використаних джерел

1. United States Department of Education (Official site), 2017. URL : <http://www.ed.gov/> (eng).
2. Братко М. Система освіти в США: *структура, традиції управління, особливості вищої освіти. Освітологічний дискурс.* 2017. № 3-4, С. 252-268.
3. Стойка О. Я. Вища освіта в США та Україні: відмінні та спільні риси. *Науковий вісник Ужгородського університету.* 2017. Вип. 1 (40). С. 280-283.

ПОНЯТТЯ ПРОБЛЕМНО-РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Явдошук А. А.

викладач кафедри іноземних мов,

Національний університет «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна